

AVRUPA SOSYAL FORUMU MALMÖ'DE GERÇEKLEŞTİRİLDİ

Avrupa Sosyal Forumu 17–21 Eylül 2008 tarihlerinde İsveç'in Malmö kentinde gerçekleştirildi. Avrupa'nın yanı sıra Güney Amerika'dan, Orta Doğu'dan yüzlerce sosyal hareket temsilcisi ve binlerce aktivistin katıldığı Sosyal Forumu Türkiye ve TMMOB'den de çok sayıda temsilci izledi.

17 Eylül Çarşamba günü Folkets Park'taki Açılış Programı ile başlayan Sosyal Forum, dünyadaki neoliberal politikaların yansıması olarak; insan haklarından çevreye, sosyal ve ekonomik politiklardan kültürel sorunlara kadar pek çok sorun alanının, yüzlerce seminer ve çalışma atölyesi ile paylaşılmasına ve tartışılmasına vesile oldu.

Kültürel aktivitelerin ve sokak gösterilerinin de yer aldığı Forum'un 4. günü olan 20 Eylül 2008'de, onbeşbinin üzerinde katılımla coşkulu bir eylem gerçekleştirildi. Yürüyüşte 4 saat boyunca Malmö kenti sokakları neoliberal politikalara karşı dayanışmanın ve ortak mücadelenin yüzlerce dilde sesine tanıklık etti. Başka bir Avrupa'nın, başka bir dünyanın mümkün olduğunun bir kez daha haykırıldığı eylem Pilgrim Park Ormanı'nda yapılan konuşmalar ve konserlerle son buldu.

Bir sonraki Avrupa Sosyal Forumu, 2010 yılında 15-19 Eylül tarihleri arasında İstanbul'da yapılacak.

Sosyal Forum kapsamında Makina Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Sekreteri Ali Ekber Çakar, "Türkiye'de kamu

hizmetlerinin özelleştirilmesi ve buna karşı mücadele" konulu panelde sunuş yaptı. Ali Ekber Çakar'ın yaptığı sunum aşağıdadır.

Özelleştirmelerin Ekonomi ve Devletin Yeniden Yapılandırılması İle Bağ

Kapitalizmin başından beri yaşanan küreselleşme süreçlerinin 1980 sonrası yeni aşamasında birbirleriyle iç içe iki evre yaşanmıştır. Birinci evrede ekonomik süreçler ön plana çıkmakta ve ticaretin serbestleştirilmesi, sermayenin önündeki kısıtların tamamen kaldırılarak tek tek ülkelerin uluslararası finans ağ ve organizasyonlarına eklenmesi ve bu hedeflerle uyumlu kuralılaşdırma (de-regülasyon) yani serbest piyasa işleyişi ve özelleştirme politikaları egemen kılınmıştır. Bu evrede devlete tanınan işlev "ekonomik rasyonelite" adına küçümsenmiş ve küçültülmüştür. İkinci evrede ise piyasa düzenleyici bir devlet (re-regülasyon) yaklaşımı benimsenmiştir. Her iki evre bütün iç içeliğiyle Türkiye'de bugün de devam etmektedir.

Öte yandan 1979'da İngiltere'de başlayan özelleştirmelerin neo-liberal ekonomi politikaları kapsamında gündeme geldiğini kaydetmeliyiz. İkinci Paylaşım Savaşı öncesi ve sonrası dünyanın özgün sosyo-politik dengeleri ve kapitalist birikim modelleri kapsamında uygulana gelen kamu üretim ve işlet-

meciliğine 1980'lerle birlikte artık bir son verilmek istenmiştir. 1980'lerden itibaren neo-liberal ekonomiye geçiş yapılmış, IMF, Dünya Bankası, Dünya Ticaret Örgütü, Avrupa Birliği gibi uluslararası yapılanmalar bu dönemin en önemli aktörleri olmuş ve söz konusu politikaların “bağımlı” ülkelerde uygulanmasını dayatmışlardır.

Özelleştirmelerin Kamu Yönetimi ve Sosyal Politikalarla Bağı

Günümüzde piyasacı dalga, giderek kamu hizmetleri ve çalışma yaşamının bütününe kapsar hale gelmiştir. Kamu Yönetimi Temel Yasası, Kamu Personeli Yasası, Sosyal Güvenlik Yasası, Genel Sağlık Sigortası Yasası ve diğer IMF buyruk ve yasaları ile stratejik sektörlerdeki özelleştirmelere dek toplum ciddi bir saldırı ile karşı karşıya bulunmaktadır.

Biraz somutlaştırmak gerekirse; Türkiye'nin ilk kamusal yatırımı olan tekstil alanındaki SÜMERBANK, gübre sanayinin motoru TÜGSAŞ, petrokimya sektörünün yapı taşı PETKİM ve TÜPRAŞ gibi kurumlarla birlikte ülke tütün ve içecek sanayinin en önemli işletmesi TEKEL, iletişim tekeli TÜRK TELEKOM, ulaşım tekeli Türk Hava Yolları, demir çeliğin devleri KARDEMİR ve ERDEMİR, kâğıt tekeli SEKA, madencilikğin gözbebekleri Eti Gümüş, Eti Krom, Eti Elektrometalurji, Eti Bakır, Eti Alüminyum gibi üretici kuruluşlar özelleştirilmiştir. Bu kurumlar, sektörlerinin en büyük ve tekel konumundaki kamu kurumları idiler.

Diğer yandan özelleştirme sadece kamusal üretimle bağlantılı kurumsal düzeyde yürütülmemektedir. Özelleştirmeler, doğrudan üretici iktisadi faaliyet yürütmeyen; ancak kamusal hizmet veren kamu kuruluşlarının parçalanarak özel sermayeye devri yanı sıra örtülü bir şekilde de yaşanmaktadır. Enerji, tarım ve ulaşım sektöründeki özelleştirmeler büyük ölçüde kamu hizmeti veren kurumların parçalanarak küçültülmesi yoluyla da yürütülmektedir. Eğitim, sağlık, sosyal güvenlik gibi alanlarda ise kurumsal/resmi bir özelleştirme süreci yaşanmamasına rağmen, özel eğitim ve sağlık kurumlarının olanakları geliştirilerek, kamusal harcamalar minimize edilmekte; bu alanlar tedrici bir şekilde ticarileştirilmekte ve piyasalaştırılmaktadır. Bir diğer özelleştirme yöntemi de kamusal hizmetlerin merkezi örgütleniş yapısının bozularak yerelleştirme yoluyla uluslararası piyasaya açılmasıdır. Ayrıca 2008 yılında yasalaşan Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Yasası gibi uygulamalarla temel kamusal hizmetler

ücretli hale getirilmekte, bu kurumlar önce devlet elinde arından da piyasa işleyişine tabi birer ticari işletmeye döndürülmektedir. Ülkemizdeki özelleştirme uygulamalarının son 6 yıllık AKP iktidarı döneminde cüretkârlaşmış doruğa ulaştığı, neo-liberal politikalara tam teslimiyet, kamuya sıfır tahammül noktasında sürdürdüğünü söylemek mümkündür.

Türkiye’de Özelleştirme Süreçleri

Türkiye’de 1983/1985’lerden bu yana kamu hizmetlerinin başında gelen enerji, su, tarım, ulaşım, haberleşme, gıda, madencilik, petrokimya, tekstil, bankacılık, eğitim, sağlık vb. alanlarda özelleştirmeler peş peşe gerçekleştirilmektedir. Bu politika 2000’lerde özel olarak ivmelenmiştir. Türkiye’deki özelleştirme sürecini genel hatlarıyla iki evreye ayırmak mümkündür. İlk evre 1980’lerden 2000’lere kadar olan dönemi, ikincisi ise stratejik sektörlerle yönelen 2000 sonrası evreyi kapsamaktadır.

İlk evreyi Türkiye’nin uluslararası eklemlenme sürecini hızlandırıp yeniden yapılandıran 24 Ocak 1980 ekonomi kararları ile başlatmak mümkündür. 12 Eylül askeri darbesiyle birlikte 1983 yılından sonra gündeme gelen özelleştirme programı için gerekli hukuksal yapı, düşe kalka ilerleyen onlarca yasal düzenleme ile oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu süreçteki ilk hukuksal düzenleme, 1984 yılında çıkarılan bir yasa ile yapılmış, 1984 yılından günümüze kadar ise özelleştirmeyle ilgili birçok yasa ve Kanun Hükmünde Kararname (KHK) çıkarılmıştır. 1994 yılında ise “Özelleştirme Uygulamalarının Düzenlenmesine ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile önemli bir düzenleme yapılmıştır.

Bugünkü özelleştirmeler, üzerinde birçok değişiklik ve ek yapılan adı geçen yasa ve Anayasa’nın daha önce “devletleştirmeyi” düzenleyen 47. maddesinin, “devletleştirme ve özelleştirme” şeklinde değiştirilmiş hali üzerinden yapılmaktadır. Böylece Türkiye’de Cumhuriyetin kurulmasından bugüne kadar ülke ekonomisine çok önemli katkıları olan kamu kurum ve kuruluşları ile KİT’ler, birer birer yerli ve yabancı tekelci sermayeye açılmıştır. Siyasal iktidarların madencilikten enerjiye, iletişimden ulaşım, eğitimden sağlığa, yerel yönetimlerden hizmet sektörüne dek birçok alanın talan edilmesi yönünde ulusal ve uluslararası tekelin ve onların temsilcilerinin isteklerine cevap vermeye çalıştığı bu süreçte sanayileşme ve dolayısıyla bağımsızlıktan vazgeçilmiştir. Bu

yılların egemen söylemi, “etkinlik amacı ile özelleştirme” idi. Türkiye’de özelleştirme işlerini yürüten, Özelleştirme İşleri Daire Başkanlığı’nın (ÖİB) 1998 yılında yayımladığı bir yayında, özelleştirmenin çerçevesi şöyle tanımlanmaktadır: “Özelleştirmenin ana felsefesi, devletin, asli görevleri olan adalet ve güvenliğin sağlanması yolundaki harcamalar ile özel sektör tarafından yüklenilemeyecek altyapı yatırımlarına yönelmesi, ekonominin ise pazar mekanizmaları tarafından yönlendirilmesidir.”

Burada yalnızca adalet ve güvenlik mekanizmaları devlete bırakılmakta, yararlı bir yaklaşımla “özel sektör tarafından yüklenilemeyecek altyapı yatırımları” yani, özel sektör için başlangıçta “rantabl” olmayan temel yatırımlar devlete bırakılmakta, ancak altyapısı tamamlanmış kuruluşlar da dahil olmak üzere ekonominin tamamının özel sektöre bırakılması amaçlanmaktadır. ÖİB bu yayını daha sonra yenilenip güncellenmiş ve özelleştirmenin nihai amacına ilişkin artık tam bir açıklık sergileyerek, “Özelleştirmenin temel amacı nihai olarak, devletin ekonomide işletmecilik alanından tümüyle çekilmesini sağlamaktır” ifadesiyle özelleştirmeye ilişkin bakış açısını daha da netleştirmiştir. Burada sermayenin, devleti tamamen dışlayan yeni bir politikaya daha açık olarak yöneldiği gözlenmektedir.

Özelleştirme, devlete ait kamusal, nihai anlamıyla ise toplumsal mülkiyete ilişkin varlık ve hizmetlerin özel şahıslara satışını, bir mal veya hizmetin üretim veya dağıtımını için imtiyaz verilmesini, mal/hizmet üretim veya dağıtımının kural-sızlaştırılmasını ve nihayet kuralları belirleme ve uygulama yetkilerinin “özerk düzenleyici kurul, kurum ve kuruluşlara devri” gibi geniş bir alanı kapsamakta ve farklı uygulamaları bulunabilmektedir. Türkiye’de 1990’lı yıllar, özelleştirme politikaları açısından oldukça etkin ve yoğun ideolojik koşullama kampanyaları eşliğinde geçti. Önce “etkinlik amacı ile özelleştirme”, sonra “özelleştirme artı yeniden yapılandırma” söylemi ve nihayet “kamu açıklarını kapatma amaçlı özelleştirme” demagogisi devreye sokuldu. Medyanın aktif desteğiyle koşullama kampanyaları öylesine etkin oldu ki, konu hakkında hiçbir fikri olmayan sokaktaki insanlar da “devletin hantallığından”, “KİT’lerin özelleştirilmesinin yararları”ndan söz eder oldular. Bu arada 1990’ların ortasından özellikle de 2000’lerden itibaren, özelleştirme programına uygun olarak KİT’lerin nihai tasfiyesi amacıyla; teknik ve fiziksel yıpranmanın net varlık yapılarını aşındırarak çökerttiği girişimlerin sembolik fiyatlarla satılması; bazı KİT’lerin en

üretken kesim veya varlıklarının satışı, geri kalan kesimlerinin ise çürümeye terk edilmesi vb. yollara başvurulmuştur. Aynı şekilde işletmelerin kötürüm kılınması, yabancı sermaye kuruluşlarıyla rekabette yabancı sermaye lehine ince oyunlar ve kural-sızlaştırma politikalarıyla toplum nezdinde bazı KİT’lerin gözden düşürülmesi yollarına da başvurulduğunu belirtmeliyiz.

1985’ten bugüne kadar yapılan özelleştirmelerde toplam 35.837 milyar dolar edinilmiş, bunun 4.622 milyar doları 1985–1999 döneminde, 31.215 milyar doları 2000–2008 dönemindeki satışlarla elde edilmiştir. Özelleştirmenin yerli ve yabancı sermayeye ulusal kaynak aktarımı işlevinin dışında hiçbir gelir getirici fonksiyonu olmadığı ve özelleştirme gelirlerinin tamamen Özelleştirme İdaresi Başkanlığı’nın harcamalarına aktığı bizzat ÖİB verilerinde görülmektedir. Bu sonuçlar, özelleştirme savunucularının dile getirdiği “ekonomik rasyonalite” adına bile tam bir fiyaskodur. Ancak özelleştirme programının uygulanması açısından durum aynı değildir, amaca ulaşılmıştır. Zira 1985 sonrasında özelleştirme programına alınan kuruluşlar ile bugünkü duruma baktığımızda durum iç açı değildir. Ekonominin 1980 sonrası yeniden yapılandırılması sürecinde madencilik ve enerjide toplam üretimin büyük bir kesimini, imalat sanayisinde ise sinai katma değerın yaklaşık yüzde 30’unu üreten bir KİT sistemi mevcuttu. Bugün bu durum tersine çevrilmiştir.

1985 sonrasında 246 kuruluş (daha sonra programdan çıkarılanlar sonucu 223), 22 yarım kalmış tesis, 394 taşınmaz (daha sonra programdan çıkarılanlar sonucu 390), 8 otoyol, 2 boğaz köprüsü, 103 tesis, 6 liman, şans oyunları lisans hakkı ve araç muayene istasyonları/hizmeti özelleştirme programına alınmıştır. 1985 sonrası aradan geçen 23 yıl sonunda şu an 16 kuruluş, 62 taşınmaz, 77 tesis, 5 liman, 8 otoyol, 2

boğaz köprüsü ve şans oyunları lisans hakkı özelleştirmesi programda kalmıştır ve bu hızla uygulanmaktadır.

Sonuçta küreselleşme süreci ve izdüşümü olan politikalarla kamu yönetimi, kamu işletmeciliği, üretici KİT modeli ve kamusal hizmet ağı büyük ölçüde tahrip edilmiş, bugünkü koşullarda KİT sistemini yeniden yapılandırma güçleştirilmiştir.

Özelleştirmenin yeni evresinin, stratejik sektörlerle yönetim olduğunu daha önce belirtmiştik. Ancak, örneğin enerji ve telekomünikasyon alanındaki özelleştirmelerin yalnızca kârlılık açısından değil, çevre ülke ekonomilerindeki mal ve bilgi üretiminin temel girdilerini kontrol etme açısından da önem taşıdığı; dolayısıyla uluslararası eklenmeyi yaşayan yerli sermaye dolayısıyla olsun doğrudan yabancı sermaye dolayısıyla olsun Türkiye üzerinden çevre ülkelerin ekonomik-politik bağımlılıklarını artırıcı bir fonksiyon üstlendiği de açıktır.

Ülke kaynaklarının talan edildiği özelleştirmenin sonuçları açıktır. İşsizlik, taşeronlaştırma, sendikasılaştırma, ulusal/toplumsal kaynak ve birikimlerin liberalizmin kan içiciliğinde pazar unsuru haline dönüştürülmesi söz konusudur.

Özelleştirmelere ilişkin dikkat edilmesi gereken önemli bir gerçek daha bulunmaktadır. Az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelere “yol, yön, harita, ev ödevi” vs. sunanların kendilerinin yüksek gümrük duvarları oluşturmaları, gerçek niyetlerini açıkça gözler öne sermektedir. Küreselleşme, özelleştirme ve neo-liberal iktisadın dünya ve ülkemizdeki savunucuları sürekli olarak ulus devlet çıkarlarına yüklenirken, gelişmiş ülkelerin esasen ulus devlet eksenli emperyalist politikalarını nedense görmezden gelmektedirler. Küreselleşme süreçleri eşliğinde ve bizatihi yabancı sermayeye de açılan uygulamalarla birlikte düşünüldüğünde, özelleştirme, az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde ekonomiyi ulusal nitelik ve çıkarlardan arındırma ile eşanlamlı olmaktadır. Bu noktada özelleştirmelerin, gelişmekte olan ülkelerin ekonomilerini yönlendirme ve sosyo-ekonomik gereksinimlere göre düzenleme yapabilmesi, kendi öncelik ve özelemlerini dile getirme ve gerçekleştirme olanaklarının kısıtlanması ve giderek ortadan kaldırılması sonucunu ürettiği/üreteceğini rahatlıkla söyleyebiliriz.

Özelleştirmelere Karşı Mücadele

Bu noktada 23 mesleki demokratik kitle örgütünün üst birliği olan Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'nin (TMMOB)

de içinde bulunduğu özelleştirme karşıtı yapılanmaların özelleştirme süreçlerine müdahale ve mücadele yöntemlerinden bahsetmek yerinde olacaktır.

Yaşanan süreç, özelleştirme uygulamaları başladığı günlerden itibaren, TMMOB örgütlülüğü çerçevesinde yakın izlemeye alınmış, özellikle meslek disiplinlerini ilgilendiren alanları kapsayan “TMMOB Sanayi Kongresi” ve “Özelleştirme Gerçeği Sempozyumları” vb. ortamlarda konu sürekli olarak gündemde tutulmuş, oluşturulan görüş ve öneriler kamuoyu ile paylaşılmış ve özelleştirmeye yönelik meslek alanlarımızdan hareketle çok sayıda hukuki dava açılmış ve çok sayıda broşür ve rapor yayımlanmıştır. Türkiye'deki emek ve meslek örgütleri, tüm emek ve demokrasi güçleri ile birlikte özelleştirmelere karşı mücadele etmektedirler.

TMMOB'nin bu alanda müstesna bir yeri bulunmaktadır. Örneğin; elektrik enerjisi dağıtımının özelleştirilmesi, verilen mücadeleler sonucunda 23 yıl geciktirilmiştir. 1984 yılında özelleştirilen İstanbul'daki bir dağıtım bölgesinin, 12 yıllık hukuki bir mücadele sonucunda kamuya devri sağlanmıştır. Jeotermal sahaların ihaleye açılması, elektrik dağıtım tesislerinin özelleştirilmesi, hidroelektrik santrallerinin lisans yoluyla özelleştirilmesi, elektrik üretim tesislerinin işletme hakkı devirleri, araç muayene istasyonları / hizmetinin özelleştirilmesi, en büyük demir çelik kuruluşu olan ERDEMİR'in özelleştirilmesi, iletişim/haberleşme sektörünün tekeli TÜRK TELEKOM'un özelleştirilmesi, demiryollarına ait taşınmazlar, TÜPRAŞ, kentsel doğal gaz dağıtım hizmetlerinin özelleştirilmesi, tarımsal alanlar, ormanlar ve su kaynaklarının özelleştirilmesine karşı çok sayıda dava açılmış, birçoğunda yürütmeyi durdurma kararları çıkarılmıştır.

Ancak Anayasa'da ardı ardına yapılan değişiklikler, Kanun Hükmünde Kararnameler, yönetmelik ve mevzuat değişiklikleri ile özelleştirmeye karşı hukuki mücadele sekteye uğratılmaya çalışılmıştır. Hukuk sürecini deforme eden bu çabalar halen süren özelleştirme karşıtı davalar için de geçerlidir. Ancak özelleştirmelerde, özelleştirmeye ilişkin yasa kapsamı dışına da çıkılmakta, onlarca yasa değişikliğine karşın yargı kararları uygulanmamakta ve yasalar sürekli bozulmaktadır. Yürütmeyi durdurma yönündeki yargı kararlarına karşın araç muayene istasyonları/hizmeti, ERDEMİR, TÜRK TELEKOM gibi birçok özelleştirmenin yangından mal kaçıracasına usulsüzce yapılması da söz konusudur. Genel bir değerlendirme yapmak gerekirse, Türkiye'de özelleştirme-

lere karşı hukuki mücadele esasen TMMOB, Kamu İşletmeciliğini Geliştirme Merkezi (KİGEM) ve çok az sayıdaki bazı sendikalar tarafından yürütülmüş, politik mücadele boyutu ise ne yazık ki çok eksik kalmıştır.

Diğer yandan 2008 yılında sağlık alanının dönüşümünü ve piyasaya devrini içeren Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası adı altında bir Yasa gündeme getirilmiş; ülkemizdeki emek ve demokrasi güçleri bunun karşısında tüm bölgelerde kitlesel eylemler düzenlemiş, halka yönelik yaygın bilinçlendirme faaliyeti yürütmüştür. Aynı zamanda Yasa'nın geri çekilmesi için Hükümet'e baskı oluşturulmuş, bazı konularda geri adım atılmış; ama yasalaşması engellenememiştir. Sağlık hizmetlerinin kamusal olmaktan çıkarılıp, hastayı müşteri, hastaneyi ticari işletme mantığıyla şekillendiren, bunun yanında emeklilik için ödenmesi gereken prim gün sayısının arttırılmasını sağlayan bu Yasa'nın tahribatı çok kısa süre içerisinde halk nezdinde kendini göstermeye başlayacaktır. Sosyal Güvenlik Yasası'na karşı verilen mücadelede 14 Mart ve 1 Nisan 2008'de yüz binlerce kişi sokağa çıkmış, Yasa'nın geri çekilmesiyle ilgili istemlerini haykarmıştır. Bu mücadeleler ile THY ve TELEKOM iş kollarında yapılan grevlerde elde edilen küçümsenemeyecek kazanımlar bulunmaktadır. Bütün bu alanlarda başta Avrupa ve Latin Amerika ülkeleri ve ülkemizdeki kamu mülkiyet ve hizmetlerinin özelleştirilmesine karşı yürütülen mücadeleler kuşkusuz birbirini güçlendirecek ve başka bir dünyanın mümkün olduğunu değişik coğrafyalarda kanıtlayacaktır.

Özelleştirmeye Karşı Mücadele ve Alternatif Boyutu

Diğer ülkelerde olduğu gibi Türkiye'de de neo-liberal uygulamalar dışında ve onun karşısında seçenek üretme ile yüz yüzeyiz. Dünyada ve ülkemizde "başka bir ekonomi ve başka bir yaşamın mümkün olduğu", somut bir proje ve amaç olarak hep gündemimizde bulunmalıdır.

Özelleştirmelere karşı verilecek mücadele ve alternatifleri iki alanda ele almak mümkündür. Birincisi hukuki ve örgütsel mücadele, diğeri de ideolojik mücadele. Bir tarafında, sosyal devlet gereklilikleri bağlamında devlet mülkiyetinde olan kuruluşlara sahip çıkarken, diğer taraftan da mümkün olduğunca dayanışmaya, kolektif mülkiyet biçimlerine dayanan, kamusal alanın demokratikleşmesi mesajını veren alanları genişletmek ve diğer yandan da özelleştirme ve neo-li-

beralizm konusunda yürütülen ideolojik saldırıya karşı etkin bir mücadele yürütmek gerekmektedir.

Özelleştirmelere ilişkin televizyonlar ve yaygın medyada zaten her şey söylenmiş, konuşulmuş, "iş bitmiş" gibi vaazların verildiği; sanki ilk kez söylenmiş, daha önce hiç duyulmamış şeylermiş gibi lansmanın yapıldığı ve önemli bir kesim tarafından karşılık bulduğu bir ideolojik propagandaya karşı durabilmek gerekmektedir. Bu bakımdan özelleştirmeye karşı verilecek mücadele hukuki boyutlar ötesinde ideolojik, politik, örgütsel ve kültürel bir mücadele olarak görülmelidir.

İnsanların sendikalarında, örgütlerinde, bireysel ve toplumsal hakları için mücadele etmeleri, aslında insanlığın tümünün yararına gelişen bir sürece işaret eder. Emegün kurtuluşu ve özgürleşmesine ilişkin bütün tarihsel süreçler ile Latin Amerika, Avrupa, Asya ve Afrika'da 1960'lı yıllarda verilen toplumsal mücadeleler ve Türkiye'de özellikle 1960 ve 70'li yıllarda yürütülen toplumsal mücadeleler aynı zamanda emegün özgürleşmesi ve politik mücadele iradesinin en yüksek olduğu dönemlerde yaşanmıştır. Özelleştirmelere karşı yürütülecek mücadelenin dinamiği de esasen burada, toplumsal kurtuluş ufkunda yatmaktadır.

Bütün dünyada özelleştirme süreçlerine baktığımız zaman aslında hiçbir yerde bunun ciddi bir halk desteğiyle başlamadığını, sermayenin gereksinimleri doğrultusunda antidemokratik bir şekilde zora başvurularak gerçekleştirildiğini görüyoruz. Ama aynı zamanda özelleştirmenin ve neo-liberal politikaların mutlak zorla değil, ikna mekanizmalarını da çok önemseydiğini söylemek, bu alanda da ekonomik, ideolojik ve sosyal boyutları kapsayan bir mücadele yürütmek gerektiğinin altını çizmek durumundayız. Bizlerin bir karşı irade, bir karşı hegemonya oluşturabilmemiz için insanların yaşamını ve çıkarını zedeleyen bütün alanlarda var olmamız, bununla birlikte özelleştirme ve neo-liberal politikaların mağduru tüm halkların başka coğrafyalardaki benzer mücadele deneyimlerinden öğrenmek, onlarla dayanışmak ve ortak bir zeminde direnme gerekliliği de ortada durmaktadır.

Konunun somutlanması gereken alanlardan biri de kamu mülkiyeti ve kamu hizmetlerinin nasıl savunulacağına ilişkindir. Kamu eliyle yaratılan ve toplumsal değerlerimiz olan KİT'lerin birer mevzi olarak savunulması nasıl yapılacak, kamu işletmeleri nasıl dönüştürülecektir? Kısacası kamu çıkarını nasıl savunacağız? Bizler, kamu işletmelerini salt devlet mülkiyetinde olan, bürokratların yönettiği, bizim adımıza

başkalarının karar aldığı işletmeler olarak tasarlamıyoruz. Öncelikle bizim denetlediğimiz, emekçi kimliğiyle orada çalışan işçi, memur ve mühendislerin, tüm çalışanlarının denetlediği, bütün anlaşmaları, bütün hesapları, bütün rakamları şeffaf bir şekilde görebildiği işletmeler olarak anlamamız gerekiyor. Ek olarak, o işletmenin bulunduğu yerdeki yöre halkını, o işletmenin faaliyet gösterdiği alandaki meslek örgütlerini, o işletmenin ürettiği mal ve hizmetleri kullanan yurttaşları, yurttaşların örgütlerini, tüketici örgütlerini bu denetimin bir parçası haline getirmeliyiz. Önerdiğimiz model toplumcu bir içerikte, kamusal/toplumsal mülkiyet temelinde katılımcı ve demokratik olmak zorundadır.

Bu da elbette neo-liberalizm ve özelleştirme karşıtı mücadelenin örgütlenme tarafına denk düşmektedir. İnsan-

larla bire bir ilişki geliştirip, neo-liberalizmin tahribatıyla yüzleştirecek kanalların açılmasının önemi büyüktür. Bu mücadeleyi gerek merkezi ölçeklerde gerekse yerellerde, özelleştirmeler ve neo-liberal politikaların sömürüsü ve sonuçlarına tabi yoksul halkın yaşadığı alanlarda ve en önemlisi onlarla birlikte yürütecek düzeyde bir katılımçılık öngörmemiz gerekiyor. Bu çerçevede ele alınan neo-liberalizm karşıtı mücadele dünyamızı kapitalizmin tahakkümünden, onun bütün üretim güçlerine saldıran, onu tüketmeye doğru değiştiren biçiminden kurtulmanın yolları ve özelleştirmeleri engelleme ve kamusal hizmetlerin büyütülmesi konusunda bir ışık verebilecektir. Neo-liberalizm yenilecektir, biz onu yenmenin yöntemlerini geliştirir ve onun kadar cesur olabilirsek.

AVRUPA SOSYAL FORUMU SONUÇ BİLDİRGESİ

5. Avrupa Sosyal Hareketler Buluşması'nın "2009: Avrupa'yı Değiştirmek İçin" başlıklı sonuç bildirgesi şöyle:

"Avrupa düzeyinde pek çok konuda sosyal olmayan ve liberal bir süreçle karşı karşıyayız: Ekonomik krizler, zamlar, gıda krizleri, kamu hizmetlerinin ortadan kaldırılması, özelleştirmeler, iş yasasına aykırı hareketler, Avrupa Adalet Divanı kararları, ortak tarım politikasının yok edilmesi, göçmenlere karşı tutucu bir Avrupa kalesi inşası, demokratik ve sivil hakların zayıflaması, ekonomik işbirliği anlaşmaları, askeri müdahaleler, üsler... Tüm bunların dünyasında eşitsizlikler, yoksulluk, küresel ve kalıcı savaş hali günden güne artıyor.

Bu küresel kriz içerisinde bizler küresel adalet, barış, demokrasi ve çevre için yeni alternatifler yaratılabilir diyoruz.

Biz, Malmö'de bir araya gelen sosyal hareketler, başka bir Avrupa, insan hakları odaklı bir Avrupa için aşağıdaki mücadele ajandasına imza koyuyoruz.

1) Sosyal konularda: Hızla AB'nin sosyal ve emek politikalarına karşı, spesifik olarak çalışma saatlerine, göçmen emeği politikalarına karşı ortak bir Avrupa kampanyası örgütleyeceğiz. Bu kampanyanın farklı adımları olacak (örneğin 2008, 6 Aralık'ta Paris'te) ve Avrupa çapında ortak bir mobilizasyonu hedefleyeceğiz.

İkinci bir adım olarak Avrupa'daki sosyal hareketlerle 2009 Mart ayında Brüksel'de stratejik bir konferans/karşı toplantı örgütlenecek.

2) NATO'ya ve savaşa dair: 2009, 4 Nisan'da Strasburg/Kiel'de NATO'nun 60. yıl kutlamalarının merkezinde, NATO'ya dur demek, savaş örgütünün dağıtılmasını talep etmek için büyük bir gösteri çağırısı yapıyoruz. Aynı gün Avrupa'daki tüm ülkeleri eylem yapmaya çağırıyoruz. Belem'deki Dünya Sosyal Forumu'na 4 Nisan'ı NATO'ya karşı uluslararası eylem günü olarak ilan etmeye davet ediyoruz.

3) İklim değişikliğine karşı: 6 Aralık günü Poznan toplantısı boyunca, hem Poznan'da hem de tüm ülkelerde iklim için küresel eylem günü çağırısı yapıyoruz. Aralık 2009'daki kritik Kopenhag görüşmelerinde uluslararası büyük mobilizasyon hareketi çağırısı yapıyoruz.

4) G8'e karşı: Temmuz 2009'da Sardunyalı ve İtalyan sosyal hareketler, Madalena adalarındaki G8 toplantısını ve onun politikalarını protesto etmek, kendi küresel adalet, barış ve demokrasi alternatiflerimizi ortaya koymak için tüm hareketleri Sardunya'ya çağırıyoruz."

